

Uvod

Uspešne organizacije delajo varno in zdravo. Slednje lahko uresniči le predano vodstvo, ki dobro sodeluje z zaposlenimi.

Da bi delodajalcem in delavcem s konkretnimi primeri prikazali koristi upoštevanja dobre prakse na področju varnosti in zdravja pri delu ter jih spodbudili k razmišljanju o uvedbi izboljšav na tem področju, je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pričelo leta 2003 podeljevati priznanja za dobro prakso na področju varnosti in zdravja pri delu.

Letošnjega tekmovanja za priznanje "Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2008" so se udeležile štiri organizacije, ki so predstavile praktične in učinkovite rešitve na področju ocenjevanja tveganj. Komisija za ocenjevanje kandidatov za priznanje »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2008« je podelila dve enakovredni priznanji organizacijama, ki sta s pomočjo dobrega upravljanja dali izjemen in inovativen prispevek k celostni obravnavi ocene tveganja.

Želimo, da bi nagrajeni primeri dobre prakse postali vir inspiracije in usmeritev za vse organizacije v Sloveniji.

Priznanji za najboljšo dobro prakso

na področju varnosti in zdravja pri delu 2008
prejmeta

REVOZ, d. d., Novo mesto,
Belokranjska cesta 4,
8000 Novo mesto

za primer dobre prakse

»CELOSTNA OBRAVNAVA OCENE
TVEGANJA«

in

TERME RADENCI, d. o. o., družba
za turizem, Zdraviliško naselje 12,
9252 Radenci

skupaj s

ŠAVA MEDICAL IN STORITVE, d.o.o.,
Škofjeloška cesta 6, 4000 Kranj

za primer dobre prakse

»ZDRAV, ZADOVOLJEN IN
MOTIVIRAN SODELAVEC –
NAJPOMEMBNEJŠA VREDNOTA
PODJETJA«

Priznanji
za najboljšo
dobro prakso

REVOZ, d. d., Novo mesto

Celostna obravnava ocene tveganja

Začetki današnje tovarne Revoz, d.d., Novo mesto segajo v leto 1955. Skozi svojo zgodovino se je tovarna povezovala s podjetjema British Motor Corporation in Renault. Slednji je od leta 2004 njen sto-odstotni lastnik. Revoz, d.d., Novo mesto je eden od osemintridesetih Renaultovih industrijskih obratov, ki delujejo v sedemnajstih državah. Do konca leta 2007 je tovarna izdelala več kot dva milijona in pol vozil. Tovarna zaposluje 3.300 delavcev, ki delajo v treh izmenah in dnevno izdelajo devetsto vozil.

Revoz, d.d., Novo mesto izvaja ocenjevanje tveganja kot proces stalnega nadzorovanega zmanjševanja tveganj pri delu. Politika delniške družbe namreč določa, da je »izboljšanje varnosti, ergonomije in pogojev dela ena od Revozovih prednostnih nalog«. Revoz, d.d., Novo mesto uporablja oceno tveganja kot orodje za doseganje cilja, ki zahteva »ohranjanje zdravja zaposlenih«.

Ocena tveganja obsega več etap, ki jih lahko združimo v tri skupine. Prvo skupino predstavlja analiza stanja, druga je načrtovanje ukrepov za zmanjševanje tveganj, tretja pa je preverjanje uresničevanja ukrepov. Aktivnosti temeljijo na stalnem spremljanju rezultatov varnosti in zdravja pri delu.

Zbiranje podatkov

Osnova za opredelitev tveganj je »poenostavljen list ocenjevanja varnosti in ergonomije«, s katerim vodja osnovne delovne enote pisno oceni vsako delovno mesto z vidika varnosti in ergonomije.

Odgovorni pridobijo dodatne podatke o nevarnostih s pregledom zdravstvene ocene na podlagi rezultatov periodičnih preiskav, rezultatov ocene tveganja zaradi uporabe kemikalij, periodičnih pregledov delovne opreme, izsledkov internih preiskav nezgod pri delu in nevarnih pojavov.

Preverjanje varnosti na delovnih mestih

Preverjanje varnosti, pri katerem sodelujejo varnostni inženir, zaposleni, vodja osnovne delovne enote, po potrebi pa tudi tehnolog in vzdrževalec, se izvaja v primeru uvajanja nove osnovne delovne enote ali novih delovnih mest znotraj nje. Preverjanje poteka tudi v primeru, da reorganizacija predvideva bistvene spremembe na posameznih delovnih mestih.

Redno enkrat letno preverjanje stanja se prav tako izvede ob posodobitvi obstoječe ocene tveganja.

Izdelava ocene

Naslednji korak predstavlja ocenjevanje tveganja, za kar se uporablja poseben obrazec. Varnostni inženir in vodja osnovne delovne enote, po potrebi pa še tehnolog in zaposleni, pregledajo vse nevarnosti, navedene v »poenostavljenem listu ocenjevanja varnosti in ergonomije«, določijo njihovo resnost in verjetnost ter, v primeru obvladovanja tveganja, tudi obvladljivost.

Pri tem upoštevajo splošne kolektivne varnostne ukrepe, osebno varovalno opremo, meritve ekoloških pogojev dela, oceno tveganja zaradi uporabe kemikalij, zdravstveno oceno delovnih mest, izsledke internih preiskav preteklih

nezgod pri delu in nevarnih pojavov. Iz ocene tveganja je razviden seznam tveganj osnovnih delovnih enot. Tveganja so razdeljena v pet skupin in so razvrščena od »nepomembnega tveganja« do »nesprejemljive stopnje tveganja – takojšnje ukrepanje!«. V oceno tveganja so vključena vsa delovna mesta v tovarni.

Načrtovanje ukrepov za zmanjševanje tveganja

Vodja osnovne delovne enote izdelava skupaj s »poenostavljenim listom ocenjevanja varnosti in ergonomije« tudi program ukrepov za odpravo nevarnosti, ki jih lahko odpravi v okviru svojih pristojnosti. Program ukrepov predstavi varnostnemu inženirju, ki podatke upošteva v oceni tveganja.

Program ukrepov za celoten obrat se enkrat mesečno pregleda in potrdi na sestanku »varnost+«, ki ga skliče vodja posameznega obrata ali službe. Vsak vodja obrata najmanj dvakrat letno predstavi vodstvu tovarne »nesprejemljive stopnje tveganja« ter program za njihovo odpravo.

Preverjanje uresničevanja ukrepov in ukrepanje

V osnovnih delovnih enotah redno preverjajo, ali so bile nevarnosti, ki so ocenjene z »nesprejemljiva stopnja tveganja – takojšnje ukrepanje!«, odpravljene.

Varnostni inženir in vodja obrata enkrat tedensko opravita praktični pregled varnostnih razmer, v okviru katerega preverita spoštovanje pravil varnega dela in izvajanje ukrepov za odpravo nesprejemljivih tveganj.

Odprava tveganja se enkrat mesečno pregleda na sestankih »varnost+«, ki potekajo na ravni večjih enot, tako imenovanih »departmajev«. Poleg tega vodstvo tovarne mesečno pregleduje odpravo tveganja po posameznih »departmajih«.

Kot rečeno, vodja osnovne delovne enote izdela »poenostavljen list ocenjevanja varnosti in ergonomije« enkrat letno oziroma ob vsaki pomembni spremembi delovnega procesa. Varnostni inženir pa enkrat letno preveri varnost in dopolni oceno tveganja.

Poleg navedenih preverjanj se enkrat na tri leta izvaja še zunanja presoja sistema zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ter ciljno usmerjene revizije. V okviru slednjih se, na primer, preverja izvajanje periodičnih pregledov delovne opreme, uporaba osebne varovalne opreme, izvajanje ukrepov za zagotavljanje prve pomoči in spoštovanje pravil za varno delo v nočni izmeni.

Sodelovanje zaposlenih

Revoz, d.d., Novo mesto skrbi za obveščanje zaposlenih o varnem delu in jih vključuje v razpravo o vprašanjih varnega in zdravega dela. Temu je zlasti namenjeno tedensko preverjanje varnosti po posameznih obratih, pa tudi mesečne predstavitve varnega dela na animacijskih sestankih in izvajanje projekta »Opazujem = > Napredujem«.

Projekt »Opazujem = > Napredujem« se izvaja v okviru osnovnih delovnih enot. Zaposleni v posamezni enoti izberejo deset pravil varnega obnašanja in zadožijo enega izmed njih za redno vsakodnevno preverjanje njihovega

spoštovanja. Ko vsi zaposleni upoštevajo pravila varnega obnašanja, kar praviloma dosežejo v štirih do petih mesecih, prejmejo praktične nagrade. Postopek se nato ponovi z novimi desetimi pravili varnega obnašanja.

Spremljanje rezultatov

Dolgoletna prizadevanja na področju varnosti in zdravja pri delu v tovarni Revoz, d.d., Novo mesto dajejo pozitivne rezultate. Število nezgod pri delu, katerih posledica je zaustavitev delovnega procesa, se je v obdobju od leta 2000 zmanjšalo za 60 odstotkov. Prav tako je opazno tudi precejšnje zmanjšanje odsotnosti z dela zaradi nezgod pri delu.

TERME RADENCI, d.o.o., družba za turizem

skupaj s

SAVA MEDICAL IN STORITVE, d.o.o.

Zdrav, zadovoljen in motiviran sodelavec – najpomembnejša vrednota podjetja

Terme Radenci, d.o.o., družba za turizem je bila ustanovljena leta 1990. Glavna dejavnost družbe, ki je vključena v Poslovno skupino Sava, je zdraviliški turizem, v okviru katerega delujejo zdravstvena, gostinska, rekreacijsko-kopališka dejavnost in pomožne dejavnosti. Zdraviliški kompleks sestavljajo: štiri hoteli (Radin superior, Radin standard, Izvir in Terapija) s skupno 641 posteljami, pripadajoči objekti, kot so zdravstvene ambulante z laboratorijem, center zdravja in sprostitve Tri srca, termalno-rekreacijski center, teniški center, termalno kopališče Banovci in hotel Jeruzalem v Ljutomeru. V družbi je zaposlenih 300 ljudi. Med petnajstimi slovenskimi naravnimi zdravilišči so Terme Radenci s svojo dolgoletno tradicijo med večjimi zdravilišči in prvo v Sloveniji, ki je prejelo mednarodno priznanje "Maison de Qualité", so tudi prvo zdravilišče s certificiranim sistemskim delovanjem na področju kakovosti po standardu ISO 9001, na področju ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001 in na področju sistema vodenja poklicne varnosti in zdravja pri delu po standardu OHSAS 18001.

Skrb za varnost in zdravje zaposlenih

Terme Radenci, d. o. o., družba za turizem obravnava varnost in zdravje pri delu sistematično, proaktivno, odgovorno in celovito. Vodstvo družbe šteje raven varnosti in zdravja pri delu za enega najbolj očitnih kazalcev kakovosti in poslovne zanesljivosti podjetja.

Ob tem vlaganja v varnost in zdravje pri delu ne obravnava kot strošek, ampak kot dobro investicijo.

Družba, katere cilj je zdrav, zadovoljen in motiviran sodelavec, zavzeto uresničuje svojo strategijo na področju varnosti in zdravja pri delu. Koncept nenehnega izboljševanja ugodja pri delu vključuje fizično, moralno in socialno dimenzijo. Terme Radenci, d. o. o., družba za turizem si poleg tega prizadeva za zmanjševanje pogostosti poškodb pri delu, dosledno izvajanje preventivnih ukrepov, preprečevanje psihosocialnih tveganj, kot je stres, preprečevanje odvisnosti od psihoaktivnih snovi in iger na srečo.

Kompetenčni center Varstva je za Terme Radenci, d. o. o., družbo za turizem razvil posebno metodologijo za ocenjevanje tveganja, ki omogoča sistematično prepoznavanje nevarnosti. Ocenjevalni kriteriji verjetnosti, resnosti in izpostavljenosti so osnova za določitev stopnje tveganja na delovnih mestih. Ocena tveganja predstavlja temeljni akt družbe, s katerim si ta prizadeva za nenehno izboljševanje varnosti in zdravja pri delu. Letne revizije ocene tveganja so podlaga za določanje prednostnih nalog in investicij v izboljševanje pogojev dela.

Terme Radenci, d. o. o., družba za turizem je v sodelovanju s Kompetenčnim centrom Varstva izvedla v okviru projekta »Zdrav, zadovoljen in motiviran sodelavec – najpomembnejša vrednota podjetja« naslednje aktivnosti:

1. Delavnica »Delo s slikovnimi zasloni in pravilno sedenje«

Strokovni delavci, zadolženi za varnost pri delu in fizioterapevti so zaposlene, ki delajo s slikovnimi zasloni, poučili o pravilnem sedenju, razgibavanju in sproščanju na delovnem mestu.

2. Delavnica »Zaščita pred okužbami«

Na delavnici so se zdravstveni delavci, sobarice in drugo osebje, ki lahko pride v stik z bolniki na rehabilitaciji, usposabljali za varovanje oziroma zaščito pred različnimi okužbami (MRSA, hepatitis in druga virusna obolenja). Zaposleni so se poučili o ukrepih, izdelani pa so bili tudi program preprečevanja prenosa bolnišničnih okužb, načrt čistih in nečistih poti ter načrt čiščenja.

3. Preventivna cepljenja proti gripi in hepatitisu B

Za vse sodelavce se redno letno izvajajo preventivna cepljenja proti gripi.

Za zaposlene v zdravstvu in reševalce iz vode, ki lahko pridejo v stik s krvjo, pa je bilo organizirano cepljenje proti hepatitisu B. Izdelano je bilo tudi navodilo, ki opredeljuje postopek ravnanja v primeru nenamerne stika s kužnim materialom.

4. Projekt »Čili za delo«

Terme Radenci, d. o. o., družba za turizem sodeluje v projektu »Čili za delo«, ki ga koordinira Klinični center Ljubljana – Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa. Koncept promocije zdravja,

ki zahteva medresorsko in interdisciplinarno delovanje, vključuje vplivanje na življenjski slog posameznika in na druge socialne, ekonomske, okoljske in osebne dejavnike, ki prispevajo k zdravju.

V okviru izobraževalnega programa, ki obsega sedem modulov (Analiza zdravja delavcev, Preprečevanje poškodb pri delu, Ergonomski ukrepi na delovnem mestu, Preprečevanje obremenitev zaradi izpostavljenosti kemijskim dejavnikom tveganja, Organizacijski ukrepi v delovnem okolju, Obvladovanje doživetij preobremenjenosti, Preprečevanje uporabe psihoaktivnih snovi na delovnem mestu), sta naziv promotorja zdravja na delovnem mestu med prvimi pridobili tudi dve sodelavki Term Radenci. Osvojeno znanje in veščine uspešno prenašata na sodelavce, kar se kaže v zmanjšanju števila poškodb in v večji odgovornosti zaposlenih do svojega zdravja.

5. Program »Odvisnost od psihoaktivnih snovi«

V okviru aktivnosti za promocijo zdravja so izvedli izobraževalne delavnice o odvisnosti od psihoaktivnih snovi. Poseben poudarek je bil dan alkoholizmu, na posledice katerega so v podjetju opozarjali tudi s plakati in letaki.

Na podlagi ugotovitev obdobjnih zdravstvenih pregledov so bili nekateri zaposleni napoteni na zdravljenje odvisnosti, pri čemer je družba aktivno sodelovala v programu zdravljenja.

6. Usposabljanje za varno ročno premeščanje bremen

V dejavnosti gostinstva so ročno premeščanje bremen in z njim povezana tveganja pogosta. Terme Radenci, d. o. o., družba za turizem je zato uvedla transportne vozičke v tiste delovne procese, kjer je bilo to mogoče. Poleg tega zaposlene redno periodično usposabljuje za pravilno ročno premeščanje bremen. Zaposleni imajo na voljo tudi pisna navodila in plakat.

7. Ergonomska analiza delovnih mest

Izvedena je bila ergonomska analiza tistih delovnih mest, kjer se delo v pretežni meri izvaja v sedečem položaju. Na podlagi analize je bil izdelan predlog sanacije delovnih mest, ki je v postopku izvedbe. Pomembno izboljšanje predstavlja investicija v novo pralnico.

8. Projekt »Izboljšajmo zdravje in počutje zaposlenih«

Projekt, ki je bil namenjen zmanjšanju odsotnosti z dela zaradi bolezni, je zajemal delavnice in razgovore z zaposlenimi, ki so bili dalj časa odsotni z dela zaradi bolezni. Delavnice so bile namenjene soočenju posameznika z njegovimi zdravstvenimi težavami. Udeleženci so se seznanili z osnovnimi pristopi k preseganju osebne stiske zaradi spremembe kakovosti življenja. Nekateri zaposleni so bili napoteni po pomoč na zunanje institucije. Drugi so bili deležni pomoči pri ureditvi delovnih mest, razumevanju v delovni skupini ali premestitvi

na drugo delovno mesto. Rezultati se kažejo v 64-odstotnem zmanjšanju bolniške odsotnosti pri udeležencih delavnic.

Družba nadalje sodeluje tudi v evropskem projektu »Move Europe«, katerega cilj projekta je povečanje pomena promocije zdravja pri delu v Evropi. Vodilna evropska podjetja, ki sodelujejo v projektu, so deležna nepristranske ocene aktivnosti promocije zdravja, hkrati pa lahko svojo dobro prakso ponudijo kot vzorčni primer drugim organizacijam.

9. Družini prijazno podjetje

Družba Terme Radenci se je vključila v program »Družini prijazno podjetje« in prejela osnovni certifikat. Program je namenjen lažjemu in boljšemu usklajevanju družinskega in poklicnega življenja. Izbrali so štirinajst ukrepov, ki jih postopno uvajajo.

10. Priročnik »S telesno dejavnostjo do boljšega zdravja«

Zaposleni so prejeli priročnik »S telesno dejavnostjo do boljšega zdravja«, ki vsebuje napotke za zdravo in uravnoteženo prehrano ter prikaz telesnih vaj in načina vadbe za preprečevanje kostno-mišičnih obolenj ter krepitev zdravja.

11. Projekt »Zdravje – tri srca«

V letošnjem letu potekajo delavnice na temo »Zdrava prehrana«, »Dejavniki tveganja« in »Razgibajmo življenje«, na katerih se zaposleni poučijo o pravilni prehrani in različnih dietnih programih.

S kratkim anketnim vprašalnikom zaposleni lahko sami ugotovijo, v kolikšni meri je njihovo zdravje ogroženo. Delavnice vključujejo telesne vaje za sprostitev in krepitev zdravja.

12. Preventivna akcija »Marec – mesec varnosti in zdravja pri delu«

Tradicionalna preventivna akcija v mesecu marcu je zajemala usposabljanje in ozaveščanje sodelavcev za varno delo s poudarkom na vlogi posameznika. Zaposleni so prejeli bilten »Srečko svetuje in opozarja«. Vodstveni in vodilni delavci pa so se udeležili konference z naslovom »Dobra varnostna kultura zmanjšuje tveganja«.

Učinki sistematičnega in celovitega pristopa k obvladovanju tveganja se kažejo v zmanjšanju števila nezgod pri delu v zadnjih dveh letih za 27 odstotkov, pogostost poškodb pri delu pa se je zmanjšala 14 odstotkov.

Oblikovanje in tisk

Kočevski tisk, Kočevje

Izdajatelj

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

Naklada

300 izvodov